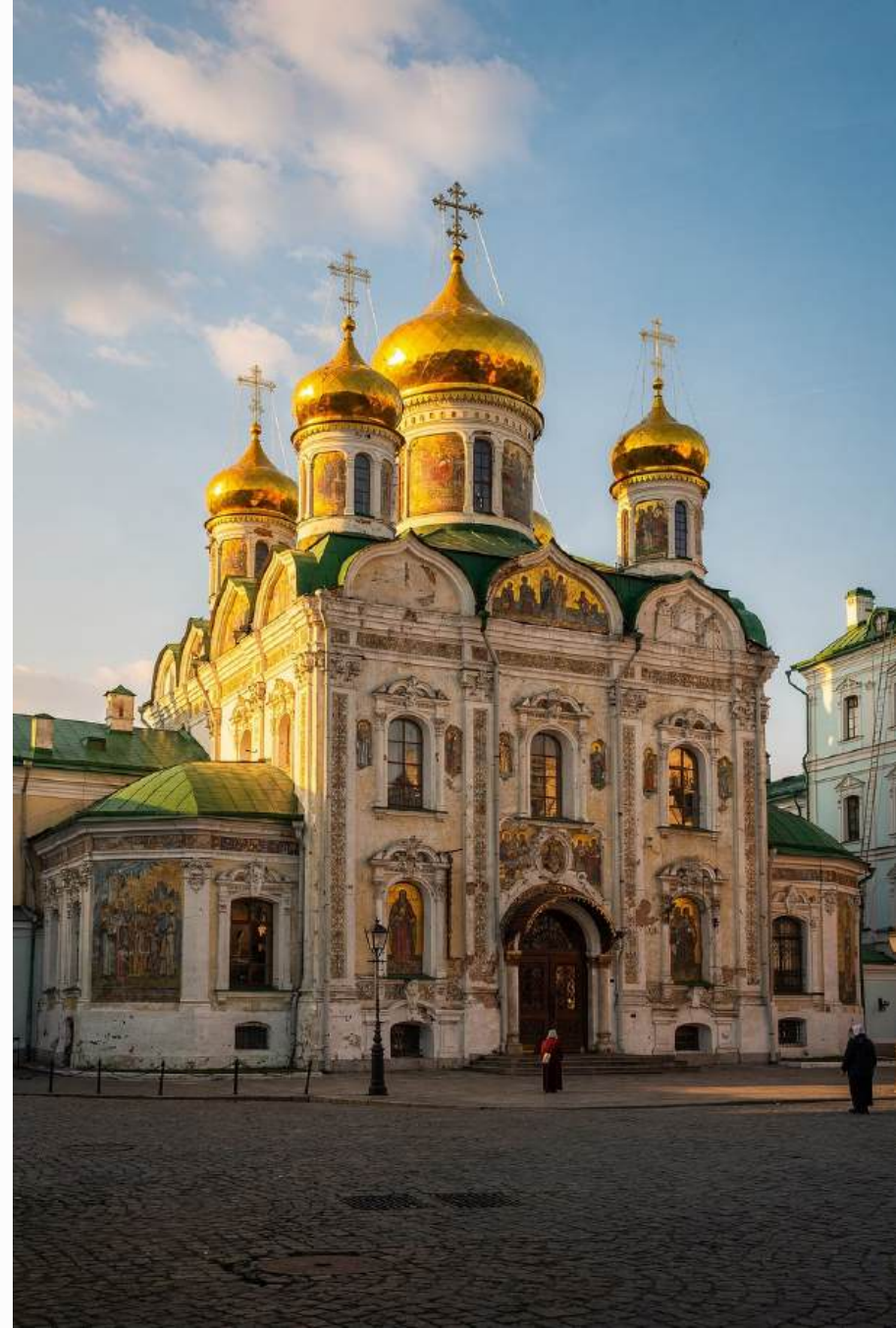

Силабус дисципліни «Історія української культури»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ БАКАЛАВР

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Історія української культури

Спеціальність: **123** Комп'ютерна інженерія

Освітні програми: Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях;
Облік і оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях

Ступінь: Бакалавр

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у культурологічному та історичному контексті: виявлення суттєвих закономірностей, порівняння культурних явищ різних епох, формування обґрунтованих висновків і власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, есе та презентацій.

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати культурологічні поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність і готовність працювати в команді під час обговорення культурно-мистецьких явищ та спільного пошуку рішень.

- аналізувати навчальну, наукову та джерельну інформацію з культурології;
- виділяти головне та узагальнювати результати культурологічного аналізу;
- планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів;
- коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками;
- брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння сутності культури як суспільного явища, її функцій та ролі у формуванні національної ідентичності. Знання основних закономірностей розвитку української культури від найдавніших часів до сьогодення в контексті світового культурного процесу.

Здатність аналізувати здобутки вітчизняної культури в різних галузях: освіті, науці, літературі, мистецтві, архітектурі. Знання особливостей культурної політики України, охорони культурної спадщини та актуальних тенденцій розвитку сучасної культури в умовах інформаційного суспільства.

- характеризувати основні етапи розвитку української культури;
- аналізувати пам'ятки культури та мистецтва різних епох;
- розкривати зв'язок культурних явищ із суспільно-політичними процесами;
- орієнтуватися в культурній спадщині та нематеріальній культурі України;
- пояснювати вплив цифровізації на розвиток сучасної культури.

Результати навчання

Пояснювати сутність основних культурологічних категорій та явищ: культура, цивілізація, субкультура, культурна ідентичність, менталітет, культурна спадщина, нематеріальна культура. Аналізувати ключові досягнення української культури у різні історичні епохи.

Характеризувати провідних діячів вітчизняної культури та мистецтва, пам'ятки архітектури та образотворчого мистецтва, виявляти внесок України у світову культурну спадщину. Орієнтуватися в актуальній культурній політиці держави та цифрових ресурсах культурологічної тематики.

- пояснювати культурологічний зміст явищ та процесів;
- аналізувати структуру і динаміку розвитку культурних форм;
- визначати художньо-стильові особливості мистецьких епох;
- застосовувати базові методи культурологічного аналізу;
- використовувати цифрові та інформаційні ресурси для самостійного вивчення культури.

Теоретичні засади та витоки української культури

Тема 1.1

Культура як суспільне явище. Поняття культури, її структура та функції. Матеріальна і духовна культура. Місце української культури в системі світової цивілізації. Культурна ідентичність та менталітет.

Тема 1.2

Культура первісного суспільства та стародавніх цивілізацій на теренах України. Трипільська культура, скіфська культура, грецькі колонії Північного Причорномор'я. Культурна спадщина докиївського періоду.

Тема 1.3

Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства. Прийняття християнства та його вплив на культуру. Архітектура, живопис, писемність, освіта. Збереження культурних традицій в умовах іноземного панування.

Тема 1.4

Культура козацької доби (XVI–XVIII ст.). Козацька держава та культурний розквіт. Києво-Могилянська академія, Острозька школа, книгодрукування. Українське бароко в архітектурі, літературі та музиці.

Культура України XIX — початку XX ст.

Тема 2.1

Культурне відродження та національно-визвольний рух XIX ст. Харківська та Кирило-Мефодіївська традиції. Роль Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки у становленні національної культури.

Тема 2.2

Освіта, наука та видавнича справа XIX — початку XX ст. Розвиток вищої школи, наукових товариств, бібліотек. Преса та книговидання як інструменти культурного поступу.

Тема 2.3

Мистецтво та архітектура XIX — початку XX ст. Живопис (Рєпін, Пимоненко, Мурашко), музика (Лисенко, Леонтович), театр (Кропивницький, Саксаганський). Стили та напрями: реалізм, модерн.

Тема 2.4

Українська культура доби «Розстріляного Відродження» (1920-ті — 1930-ті рр.). «Розстріляне Відродження» та його представники. Вплив радянської культурної політики на розвиток мистецтва, літератури, театру та кіно.

Культура радянської доби та відновлення незалежності

Тема 3.1

Культура України в роки Другої світової війни та повоєнний період. Внесок митців у перемогу. Відновлення культурних інституцій. Шістдесятники як явище спротиву тоталітарній системі.

Тема 3.2

Культура епохи «застою» та дисидентський рух. Репресії проти культурних діячів, самвидав і неформальна культура. Вплив «холодної війни» на культурний розвиток України.

Тема 3.3

Культурне відродження часів незалежності (1991–2013 рр.). Зміни в культурній політиці держави після проголошення незалежності. Розвиток мистецтва, медіапростору, музики та кіно у незалежній Україні.

Тема 3.4

Охорона культурної спадщини та нематеріальна культурна спадщина України. Об'єкти ЮНЕСКО. Законодавство у сфері культурної спадщини. Міжнародна культурна співпраця України.

Сучасна українська культура та цифровий простір

Тема 4.1

Українська культура в умовах Революції Гідності та збройного конфлікту (2014–донині). Культура як інструмент спротиву та ідентичності. Нова хвиля патріотичного мистецтва, музики, літератури. Культурна дипломатія України у світі.

Тема 4.2

Сучасні тенденції розвитку культури: постмодернізм і глобалізація. Вплив глобалізації та масової культури. Постмодерністські течії в мистецтві, літературі, кіно. Феномен поп-культури та стрит-арту в Україні.

Тема 4.3

Цифрова культура та інформаційні технології в культурному просторі. Цифровізація культурної спадщини, онлайн-музеї та бібліотеки. Соціальні мережі й культурний контент. Роль IT-фахівця у розвитку цифрової культури.

Тема 4.4

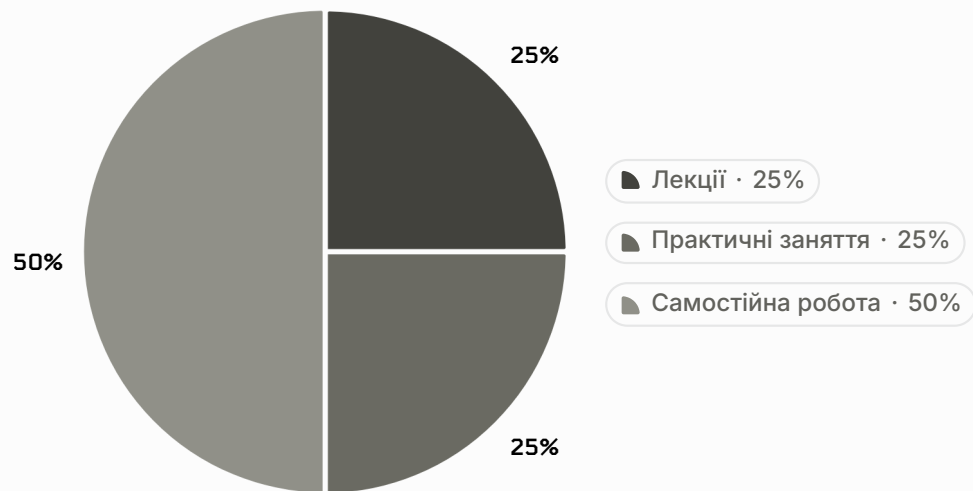
Культурна політика України та міжнародна культурна співпраця. Державна культурна політика, роль Міністерства культури та інформаційної політики. Євроінтеграція у сфері культури. Участь України у ЮНЕСКО та Раді Європи.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Культура як суспільне явище	2	2	4
	Тема 1.2 — Первісна культура і стародавні цивілізації	2	2	4
	Тема 1.3 — Культура Київської Русі	2	2	4
	Тема 1.4 — Культура козацької доби	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 — Культурне відродження XIX ст.	2	2	4
	Тема 2.2 — Освіта, наука та видавнича справа	2	2	4
	Тема 2.3 — Мистецтво та архітектура XIX–XX ст.	2	2	4
	Тема 2.4 — Культура «Розстріляного Відродження»	2	2	4
Модуль 3	Тема 3.1 — Культура у роки WWII та повоєнний період	2	2	4
	Тема 3.2 — Культура «застою» та дисидентство	2	2	4
	Тема 3.3 — Культура незалежної України	2	2	4
	Тема 3.4 — Охорона культурної спадщини	2	2	4
Модуль 4	Тема 4.1 — Культура в умовах збройного конфлікту	2	2	4
	Тема 4.2 — Постмодернізм і глобалізація	2	2	4
	Тема 4.3 — Цифрова культура та ІТ	2	4	4
	Тема 4.4 — Культурна політика та євроінтеграція	2	2	8
Разом		30	30	60

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок, семінари, дискусії
- **Самостійна робота (60 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з джерелами самостійно.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками та посібниками з історії та культурології (Шабанова, Тарасова, Дичковська; Кордон; Павлова та ін.), нормативно-правовими актами у сфері культури, науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування культурологічних категорій, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань щодо порівняльного аналізу культурних епох, мистецьких стилів та їх представників; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань культурної спадщини, цифрової культури та культурної ідентичності. Для студентів спеціальності 123 — завдання, що пов'язують ІТ-сферу з культурним простором (цифровізація музеїв, охорона цифрової спадщини). Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці та обґрунтовувати висновки.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Міністерства культури та інформаційної політики України (mkp.gov.ua), Українського інституту (ui.org.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), Національного музею України (nmu.org.ua), Цифрового архіву ЮНЕСКО, онлайн-бібліотек. Аналіз культурологічних статей, звітів про стан культурної спадщини, огляд цифрових виставок. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними джерелами та формування інформаційної грамотності.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання матеріалу лекцій, ознайомлення з мистецькими та культурологічними текстами; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів, дат, імен культурних діячів; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань і повторення прикладів із занять. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: тестові опитування, аналітичні вправи та усні відповіді за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — есе, реферат або аналітична записка, що охоплює теми відповідного змістовного модуля (теоретичні питання, характеристика культурних явищ, аналіз джерел). Оцінюються повнота відповіді, глибина аналізу та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Залік або іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування або письмова робота. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Історія української культури» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок осмислення культурних явищ. Такий підхід сприяє глибшому розумінню культурно-історичних процесів, розвитку критичного мислення та формуванню національно-культурної ідентичності студентів технічних спеціальностей.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, репродукцій, відео та мультимедійних презентацій; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Семінари-дискусії Обговорення актуальних питань розвитку культури, аналіз культурних явищ та суперечливих сторінок історії; розвиток критичного мислення та вміння аргументувати власну позицію.	Аналіз першоджерел Опрацювання текстів художньої літератури, мемуарів, публіцистики, законодавчих актів у сфері культури; формування навичок роботи з джерелами.
Мистецькі огляди Аналіз пам'яток архітектури, живопису, скульптури, кіно, музичних творів; розвиток художнього смаку та здатності до культурологічного аналізу.	Цифрові проєкти Створення студентами цифрових презентацій, коротких відео, вікі-статей або макетів цифрових виставок на теми культурної спадщини — актуально для майбутніх IT-фахівців.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, есе та презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.

Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей щодо культурологічних понять і явищ.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література та ресурси

1. Верменич Я. В. Україна: історичний простір ідентичності / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. — Київ: Інститут історії України, 2025. — 667 с.
2. Вінков В. Ю. Безпекові аспекти розвитку ідентичності в умовах війни. Проблеми політичної психології. — 2022. — Вип. 12. — С. 138–150.
3. Горінов П., Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія. — Київ: Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. — 240 с.
4. Демиденко Н. Вплив національної культури на формування національної ідентичності у глобалізованому світі. Матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. — Дніпро: ДДУВС, 2024.
5. Опанасюк Т. А., Кузьма Т. М. Російсько-українська війна як каталізатор національної ідентичності: історичний та сучасний контекст. Вісник науки і освіти. — 2024. — № 7 (5). — С. 1433–1445.
6. Рафальський О. (керівник), Калакура Я. (наук. ред.) та ін. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність. — Київ: ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. — 512 с.
7. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища: монографія. — Київ: НІСД, 2022. — 532 с.
8. Резнікова О. О., Войтовський К. Є. (упорядники). Термінологічний словник-довідник у сфері національної стійкості. — Київ: НІСД, 2024. — 80 с. <https://doi.org/10.53679/NI55-book.2024.01>
9. Українська культура. Матеріали для підготовки до іспиту. — Харків: Видавництво «Право», 2024.
10. Філіпчук Г. Г. Національна ідентичність: культурно-освітній вимір: монографія. — Київ: Компрінт, 2022. — 232 с.
11. Чередніченко О. О., Мірзоєва Т. В. та ін. Економіка розвитку: навч. посіб. — Київ: Компрінт, 2022. — 405 с. (розділи про соціокультурний вимір розвитку).
12. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 13.12.2022 № 2834-IX. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20>
13. Закон України «Про культуру» (чинна редакція зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>
14. Закон України «Про охорону культурної спадщини» (чинна редакція зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>
15. Міністерство культури та інформаційної політики України. — URL: <https://mkip.gov.ua/>
16. Ukrainian Institute (Український інститут). — URL: <https://ui.org.ua/>
17. Національний музей України. — URL: <https://nmu.org.ua/>
18. Верховна Рада України: законодавство. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
19. Кабінет Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
20. Культурологічний альманах (електронне видання). — URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/>
21. Журнал «Вісник науки і освіти» (електронне видання). — URL: <https://ukrlogos.in.ua/>
22. ЮНЕСКО — нематеріальна культурна спадщина. — URL: <https://ich.unesco.org/>
23. Цифровий архів Europeana (оцифровані культурні пам'ятки Європи). — URL: <https://www.europeana.eu/>
24. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. — URL: <https://nbuv.gov.ua/>
25. Офіційний сайт Державної служби статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>